

سرباز پیاده نظام آینده

تدوین: دکتر حسین شکوهی

انتشارات مانز

سرشناسه	شکوهی، حسین، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	سرباز پیاده نظام / مؤلف حسین شکوهی.
مشخصات نشر	تهران : ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، انتشارات معاونت تربیت و آموزش، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	۱۷۰ ص.: مصور (رنگی) ، جدول (رنگی) ، نمودار (رنگی). وزیری
شابک	۸۵۰۰۰ ریال ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۰۶-۱۳-۰
جمعیت نویسی	فینا
یادداشت	کتابنامه
نوع	پیاده نظام
موضوع	سربازان
موضوع	سربازان -- روان شناسی
موضوع	سربازان -- ایران -- آینده نگری
موضوع	تسلط
شناسه داده	ایران. ارتش. نیروی زمینی. انتشارات معاونت تربیت و آموزش
رده بندی کتب	۱۵۷۲/۴ س ۱۳۹۱
رده بندی دیویی	۳۵۶ ۱۴
شماره کتابشناسی ملی	۱۵۲۶۱

انتشارات مانز: ۲۲۷۸۲۳۷۲

نام کتاب: سرباز پیاده نظام

تدوین: دکتر حسین شکوهی

مدیر مسئول انتشارات: علی دلاوری

تصویر گذار: مجتبی نور العینی

طراحی جلد: مژگان سعادت نیا

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۰

تیراژ: ۵۰۰ جلد

حروف چینی و صفحه آرا: ابوالفضل صیاد

لیتوگرافی: لیتوگرافی امیر شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

چاپ و صحافی: صحافی فتح المبین

قیمت کتاب: ۸۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۰۶-۱۳-۰

فهرست مطالب

فصل اول: آشنایی با سرباز پیاده نظام آینده

- ۲..... مفهوم شناسی سرباز پیاده نظام
- ۳..... سرباز پیاده نظام در شرایط جدید بین‌المللی
- ۵..... ویژگی‌های موثر سرباز پیاده نظام آینده
- ۶..... مفهوم سلاح و تجهیزات
- ۶..... مفهوم آموزش
- ۷..... مفهوم وضعیت جسمانی و روحی

فصل دوم: تاریخچه پیاده نظام در ایران و جهان

- ۸..... تاریخچه ارتش جهان
- ۸..... تاریخچه ارتش در ایران
- ۱۰..... تاریخچه ارتش قبل از گرایش به اسلام
- ۱۳..... تاریخچه ارتش بعد از گرایش به اسلام
- ۱۶..... تاریخچه ارتش در دوران پهلوی
- ۱۷..... نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

فصل سوم: ویژگی‌های سلاح و تجهیزات پیاده نظام آینده

- ۲۱..... سیر تکامل سلاح و تجهیزات
- ۲۳..... سلاح و تجهیزات
- ۲۵..... فناوری‌های پیشرفته مورد استفاده پیاده نظام در جنگ آینده
- ۲۶..... تجهیزات ارتباط و مخابرات
- ۲۶..... سلاح‌های انفرادی
- ۲۷..... دوربین‌های دید در شب و روز و حرارتی
- ۲۸..... سلاح‌های ویژه
- ۲۸..... کلاه‌های مجهز به تجهیزات پیشرفته و.....
- ۲۸..... مهمات هوشمند

۲۹	جلیقه و لباس ضد گلوله
۳۹	کاربرد نانو فناوری در صنایع نظامی
۳۱	جی.پی.اس
۳۲	سلاح های اجتماعی
۳۲	ردیاب و هدایت یاب لیزری
۳۲	جهت یاب پایش دشمن
۳۲	کیت های حسگر شیمیایی الکترونیکی
۳۳	سامانه قطع ارتباط دشمن
۳۳	لباس های محافظ هوشمند
۳۴	جیره اضطراری
۳۴	بسته های امدادی
۳۴	فاصله یاب لیزری
۳۴	کیت های خود امدادی و دگر امدادی
۳۵	تصفیه کننده آب
۳۵	انواع حفاظ ها
۳۶	تشانه گذار
۳۶	اسکلت و پوسته توانمند ساز
۳۹	خلاصه فصل

فصل چهارم: وضعیت تربیت و آموزش در پیکار نظام آینده

۴۳	تاریخچه آموزش
۴۴	آموزش
۴۵	آموزش سربازان در ارتش
۴۸	روش های اثر بخش و نوین آموزشی
۴۹	آموزش حساسیت (آزمایشگاهی)
۵۱	آموزش از راه دور

۵۲	آموزش‌های شبیه‌سازی
۵۲	آموزش مجازی
۵۳	آموزش الکترونیک
۵۴	روش ایفای نقش یا طراحی رفتار
۵۵	روش حل مسأله (ایجاد طوفان مغزی)
۵۶	روش وره، رایزنی و یا گروهی به وسیله یک نفر
۵۷	روش کار گروهی
۵۷	تعریف انواع آموزش‌های سرباز پیاده نظام
۵۷	آموزش‌های تخصصی، بسته‌ای
۵۷	آموزش‌های ویژه برای رزم در کویر، جنگل و...
۵۸	آموزش‌های رزم مقدماتی
۵۸	آموزش‌های جنگ‌های ناهم‌تراز
۵۸	آموزش جنگ‌های چریکی
۵۹	آموزش زندگی و زنده ماندن در شرایط سخت
۵۹	آموزش رزم در شرایط بحران
۶۰	آموزش‌های تصمیم‌گیری در شرایط دور محسوس یا نبودن فرمانده
۶۱	آموزش حفاظت اطلاعات
۶۱	آموزش آشنایی با تاکتیک‌های دشمن
۶۱	آموزش‌های افزایش قدرت تصمیم‌گیری در شرایط متفاوت ایجاد محیط مجازی
۶۲	آموزش رزم شبانه
۶۳	آموزش جنگ شهری
۶۴	آموزش‌های آشنایی با آیین رزم و جنگ دشمن
۶۴	آموزش عملیاتی روانی
۶۵	آموزش‌های خود امدادی و دیگر امدادی
۶۵	آموزش‌های بهداشت آب و مواد غذایی
۶۶	بهداشت روانی

آموزش عقیدتی سیاسی.....	۶۷
آموزش‌های بهداشت فردی و عمومی.....	۶۷
خلاصه فصل.....	۶۹

فصل پنجم: وضعیت جسمی و روحی سرباز پیاده نظام آینده

شرایط‌های موثر بر شرایط جسمی و روحی.....	۷۴
سجاعت و شهامت.....	۷۴
شرایط روحی و جسمانی.....	۷۴
روحیه و انگیزه.....	۷۵
شرایط فیزیکی.....	۷۵
انضباط فردی و گروهی.....	۷۵
سطح هوش.....	۷۵
برخوداری از سرعت عمل.....	۷۶
روحیه شهادت طلبی.....	۷۶
سرعت تصمیم‌گیری.....	۷۶
اعتماد به نفس.....	۷۶
دشمن‌ستیزی.....	۷۶
باور اعتقادی.....	۷۶
باور دینی و مکتبی.....	۷۷
امکانات معیشتی و رفاهی.....	۷۷
بهداشت روانی.....	۷۷
اعتماد و یقین داشتن به سلسله مراتب فرماندهی.....	۷۸
هوشیاری.....	۷۸
بصیرت و آگاهی نسبت به مسائل و حقایق جامعه.....	۷۸
خلاقیت و ابتکار.....	۷۹
خودانکاه بودن.....	۷۹

۷۹.....	شخصیت و منش
۷۹.....	داشتن زندگی هدفمند
۸۰.....	خلاصه فصل

فصل ششم: بررسی وضعیت سرباز پیاده نظام آینده در جهان

۸۳.....	تاریف، الزامات و ویژگی‌های جنگ‌های آینده
۸۳.....	جنگ‌های آینده
۸۷.....	ویژگی‌های جنگ‌های آینده
۹۰.....	الزامات جنگ‌های آینده
۹۲.....	سرباز پیاده نظام آینده کشورهای فرامنطقه‌ای
۹۲.....	پیاده نظام آینده آلمان
۹۹.....	پیاده نظام آینده آمریکا
۱۱۴.....	پیاده نظام آینده بریتانیا
۱۲۰.....	پیاده نظام آینده فرانسه
۱۲۴.....	پیاده نظام آینده ایتالیا

فصل هفتم: نقش سرباز پیاده نظام آینده در نظام دفاعی ج.ا.ا.

۱۲۳.....	روش‌های مختلف عملیات زمینی دشمن فرامنطقه‌ای
۱۲۳.....	عملیات کلاسیک
۱۲۳.....	عملیات ویژه
۱۲۵.....	مراحل اجرای رزم در برابر نیروهای ناهمپراز
۱۲۵.....	مرحله مراقبتی
۱۲۶.....	اقدام ممانعتی
۱۲۷.....	اقدام مقابله‌ای
۱۲۸.....	اصول نبرد سرباز پیاده نظام
۱۲۸.....	مرحله اولیه نبرد (مقابله)
۱۲۸.....	مرحله دوم نبرد (مبارزه)

۱۳۹	تاکتیک‌های نبرد
۱۳۹	مرحله قبل از تک دشمن
۱۴۲	مرحله حین تک دشمن
۱۴۴	مرحله پس از عبور مهاجم از میان مواضع خودی
۱۴۶	رهبری تاکتیکی یگان‌های پیاده نظام
۱۵۰	بهم‌تنش وظایف یگان‌های پیاده نظام در منطقه دفاعی
۱۵۱	مهم‌ترین عملیات‌های ویژه پیاده نظام مختلط
۱۵۱	کمین
۱۵۳	گریز و فرار
۱۵۴	بکاو و بکش
۱۵۶	تاخت
۱۵۸	سامانه مانور
۱۶۰	یگان‌های کوچک عامل اصلی موفقیت در عملیات مقابله
۱۶۱	جنگ شهری و مقابله در شهر
۱۶۲	ملاحظات مقابله در شهر در جنگ ناهم‌زمان
۱۶۳	سخن آخر
۱۶۵	منابع

پیش گفتار

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَعَ الْإِسْلَامَ، ... فَجَعَلَهُ أَمْنًا لِمَنْ عَلِقَهُ؛ ...

... اساس خدای را که راه اسلام را گشود، ... و آن را برای هر که به آن چنگ زد، مایه امنیت

قرار داد؛ ... «نهج البلاغه، خطبه ۱۰۶»

در نبی زمینی، چابکی، آماده به کاری، مهارت و دلدادگی و دل بستگی به اهداف مقدس نظام اسلامی را انتظار داریم، این باید تحقق پیدا کند (بیانات مقام معظم رهبری، ۹۱/۲/۳).

امنیت یکی از موضوع های بسیار مهم است که در قرآن و روایات به کرات به آن اشاره شده است؛ البته، صورت فارسی و عربی این کلمه به شکل های (امنیت) و (امنیه) در متون اسلامی موجود نیست و بیشتر اشارات به این موضوع با عبارات و مشتقاتی از ریشه ثلاثی مجرد (امن) صورت پذیرفته است. در مجموع ریشه (امن)، ۶۲ کلمه مشتق شده و حدود ۸۷۹ بار در قرآن به کار رفته اند.

از نگاه اسلام، امنیت یکی از اصول فقهی و معنی و زمینه ساز بهره‌وری از مزایا و مواهب حیات و تکامل بشر و یکی از اساسی ترین آن ها است. قرآن یکی از اهداف استقرار حاکمیت خدا و استخلاف صالحان و طرح کلی امامت را تحقق امنیت معرفی کرده است:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيُثَبِّتَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، وعده داده است که حتماً آنان را در این سرزمین (خود) قرار دهد. همان گونه که کسانی که پیش از آنان به این سرزمین جان نشین قرار داد و آن دینی که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیمش را با ایمنی تبدیل گرداند (تا) مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند، هم چنین در قرآن صریحی که از نعمت امنیت برخوردار باشد، به عنوان سرزمین آرمانی معرفی شده است.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

و خدا شهری را مثل زده است که امن و امان بود [و] روزیش از هر سو فراوان می‌رسید پس [ساکنانش] نعمت های خدا را ناسپاسی کردند و خدا هم به سزای آن‌چه انجام می‌دادند طعم گرسنگی و هراس را به [مردم] آن چشاند.^۲

برادندنگاری تاریخ، اهمیت آماده شدن برای چالش‌های امنیتی آینده را به ما گوشزد می‌کند. اگر ۲۵ سال آینده را به عنوان سرآغاز قرنِ صلح‌آمیز و بدون جنگ بدانیم به بیراهه رفته‌ایم. به قول دودزده‌س، هر سری نوع جنگ خاص خود را دارد، اگرچه روش‌ها به مرور زمان تغییر می‌کنند، و جنگ هم‌چنان به مفهوم، تسلیم شدن دشمن در برابر اراده ما با توسل به زور، باقی خواهد ماند.

اکنون که در هزاره جدید شاهد تحولاتی سیاسی، نژادی، اقتصادی و مذهبی هستیم، باید انتظار رویارویی با انواع چالش‌های امنیتی - جهانی را داشته باشیم. برخی از این درگیری‌ها آن‌چنان شدید خواهند بود که می‌تواند موجب دیت و بقای ملی ما را به خطر اندازند. به علاوه، باید آماده رو در رویی با برخی قدرت‌های منطقه‌ای باشیم، قدرت‌هایی که بدون شک منافع ملی - حیاتی ما را به چالش خواهند کشید. در برخی موارد جهت رفع این تهدیدات منطقه‌ای چاره‌ای بجز استفاده از قدرت نظامی نیست.

نیروی زمینی، باید براساس یک راهبرد جدید، برای روبرو شدن با چالش‌های دفاعی، امنیتی آینده آماده شود، راهبردی که نیروی زمینی را از تکیه بر یک نیروی سنگین و مستقر در خط مقدم جنگ به نیرویی مجهز و پیشرفته تبدیل کند که بیشتر بر اساس نیروی کیفی، سریع و چابک تکیه داشته باشد. دسترسی نامحدود به اطلاعات به عنوان مشخصه نیروی قرن ۲۱ همگام با سرعت فیزیکی پیاده نظام آینده، افزایش می‌یابد. این قابلیت‌های جدید هم‌ام با نیروهای کاملاً آموزش دیده و پا در رکاب، در هر دو بخش فعال و احتیاط، نیروی زمینی قادر خواهد ساخت تا در آینده همچنان قدرت زمینی برتر باشد.

سربازان نیروی زمینی آینده و یگان‌های آن برای آن‌که بتوانند با موفقیت پاسخگوی چالش‌های میدان نبرد آینده باشند به سطوح بالاتری از چابکی ذهنی و انعطاف‌پذیری روانی نیاز

خواهند داشت. برای رسیدن به این مهم باید ویژگی‌هایی که باعث بالا رفتن قدرت پیاده نظام می‌شود را کسب و آن‌ها را تقویت کرد.

مؤلف در این کتاب به دنبال مطالعه و بررسی راهکارهای اجرایی برای رسیدن به ویژگی‌های سرباز پیاده نظام آینده بوده؛ لذا سعی نموده است اسناد، مدارک، منابع مختلف و طراحی سرباز پیاده نظام آینده چند کشور پیشرفته جهان و نظرات صاحب‌نظران داخلی را جمع‌آوری نماید و با انجام تحلیل‌های لازم به توصیف وضعیت مناسب سرباز پیاده نظام آینده برای مقابله با دشمن فرامنطقه‌ای بپردازد. در این کتاب ویژگی‌های با اهمیت سلاح و تجهیزات، توان جسمی و مقاومت روحی آموزش‌های مورد نیاز سرباز پیاده نظام آینده برای مقابله با دشمنان فرامنطقه‌ای تجزیه و تحلیل و ارائه شده است.

پیش‌بینی جنگ‌های آینده و نقش تعیین‌کننده عامل انسانی در سرنوشت این جنگ‌ها، طراحان نظامی کشورهایی مختلف را بر آن داشته است تا به فراخور راهبرد نظامی خود، تحقیقات گسترده و دامنه‌دار را در حوزه تجهیز سربازان پیاده نظام انجام داده و نسبت به طراحی مدل‌های مختلفی از سلاح و تجهیزات همراه، آموزش و ویژگی‌های جسمی و روحی سرباز برای شرکت در جنگ‌های آینده اقدام نمایند. اغلب کشورهای جهان از جمله آمریکا، روسیه، انگلستان، کانادا، اتریش، بلژیک، جمهوری چک، آلمان، فرانسه، آلمان، رژیم اشغالگر قدس، ایتالیا، آفریقای جنوبی و ... دارای چنین طرح‌هایی هستند و پژوهش در این زمینه را در اولویت تحقیقات خود قرار داده‌اند. یکی از مهم‌ترین متغیرهای لحاظ شده در برنامه‌های سرباز آینده این کشورها، قدرت کشتن و زنده ماندن در میدان رزم است. برای رسیدن به این هدف، سلاح و تجهیزات، ویژگی‌های فیزیکی و غیرفیزیکی و آموزش‌ها با سرباز آینده مورد بازنگری قرار داده‌اند، از سوی دیگر با بررسی چگونگی عملکرد سربازان پیاده نظام دشمنان فرامنطقه‌ای در جنگ‌های اخیر (جنگ اول و دوم خلیج فارس، جنگ افغانستان و ... به این مهم پی می‌بریم که به غیر از داشتن تجهیزات، آموزش و ویژگی‌های جسمی و روحی خوب و مناسب که از عوامل تعیین‌کننده در حفظ جان سرباز و کسب موفقیت در صحنه جنگ و صحنه عملیات می‌باشند؛ داشتن ایمان، تعهد و انگیزه‌های دینی و مذهبی نیز مکمل آن‌ها می‌باشند؛ لذا باید با طرح‌ریزی مناسب، ویژگی‌های سرباز پیاده نظام آینده را متناسب با قابلیت‌ها، نیازمندی‌ها و چالش‌ها پیش‌بینی نماییم. یقیناً توجه کافی و عمیق به این نیازمندی‌ها باعث افزایش چشمتوانایی و توانایی آن‌ها خواهد شد و توان و آمادگی رزمی را به میزان قابل توجهی افزایش خواهد داد. با توجه به موارد مطرح شده و به دلایل زیر تألیف این کتاب امری ضروری به نظر می‌رسد:

۱- با توجه به وجود تهدیدات بالقوه از سوی دشمنان فرامنطقه‌ای که در صدد هستند کارکنان خود را به تجهیزات انفرادی پیشرفته مجهز نمایند، نیروی زمینی باید ویژگی‌های سرباز پیاده نظام آینده خود از جمله سلاح و تجهیزات، آموزش و ... را تقویت نماید که با عینیت پیدا کردن تهدیدات مذکور، دچار مشکل نشود؛

۲- یادگیری دفاعی می‌تواند یک عامل بازدارنده بسیار نیرومند برای مقابله با تهدیدات باشد، این امر با افزایش توان رزمی سرباز پیاده نظام آینده در حوزه‌های مختلف به‌وجود می‌آید. چنانچه این نقش از بازدارندگی در نیروهای مسلح ما وجود نداشته باشد، تأثیرات منفی زیادی در مقابله با تهدیدات خواهد داشت؛

۳- عدم توجه کافی به نیازمندی‌های سرباز پیاده نظام آینده، یقیناً باعث کاهش توانمندی و تضعیف روحیه آنان در مقابل دشمنان فرامنطقه‌ای خواهد شد. هدف اصلی تألیف این کتاب تدوین و تبیین نقش و جایگاه سرباز پیاده نظام آینده برای مقابله با دشمنان فرامنطقه‌ای است، لذا، به این منظور:

در فصل یکم به آشنایی با سرباز پیاده نظام، با استفاده از بررسی‌های اسنادی و تحقیقات نظری جمع‌آوری و مفهوم‌شناسی این تعاریف ارائه گردیده است. در فصل دوم به تاریخچه پیاده نظام در ایران و جهان با استفاده از بررسی‌های اسنادی و تحقیقات نظری جمع‌آوری و مفهوم‌شناسی این تعاریف پرداخته‌ایم. در فصل سوم ویژگی‌های سلاح و تجهیزات سرباز پیاده نظام آینده، بیان و معرفی شده است. در فصل چهارم این کتاب بر روی وضعیت آموزشی سرباز پیاده نظام آینده بحث می‌شود. در فصل پنجم وضعیت جسمی و روحی سرباز پیاده نظام آینده مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در فصل ششم به بررسی وضعیت سرباز پیاده نظام آینده در جهان می‌پردازیم. در فصل هفتم نقش سرباز پیاده نظام آینده در نظام دفاعی جمهوری اسلامی ایران بررسی و بیان می‌گردد.

بر خود لازم می‌دانم از کلیه محققانی که مطالعات پژوهشی آن‌ها در سال‌های اخیر اثر مروری نمود و نیز از کلیه همکاران تحقیقاتی‌ام سپاسگزاری نمایم. این اثر را به ارواح طیبه شهدای گلگون کفن جنگ تحمیلی و به یار و همسنگرم در سال‌های دفاع مقدس و فرزندان عزیزم تقدیم می‌نمایم.

حسین شهبازی

مهر ماه ۹۱